

Har tusentals personer offrats i onödan sedan 1955?

Hudcancer och lungcancer orsakas enligt läkarvetenskapen väsentligen av ökat solande respektive rökning. Men otvetydiga tidssamband pekar på en tredje, gemensam faktor, som ännu inte har uppmärksamats. Vilken?

Från år 1955 började FM-radion (88-108 MHz) att bli var mans radiokanal i Sverige. Sedan 1955 har insjuknande och dödlighet i hudcancer i Sverige ökat påtagligt (1, 2). Insjuknande i bröst-, blås- och prostatacancer har också ökat medan dödligheten har kunnat hållas tämligen konstant. Astma är en annan folksjukdom, som bröt ut på allvar runt 1960. Socialstyrelsen säger i sin rapport «Cancer i siffror» 1998 (2) att orsaken till bröst- och prostatacancer är okänd, men att hormonella faktorer anses ha betydelse. Blåscancer anses ha ett samband med tobaksrökning. Hudcancerexplosionen, med början år 1955, påstås bero på våra ändrade solvanor. Cancerfonden uppger att «Hudcancerformen malignt melanom är en av de cancerformer, som ökar snabbast både bland män och kvinnor i Sverige» (3). Från 1912 till 1954 ökade antalet avlidna i hudcancer med i genomsnitt 0,5 fall varje år, alltså från 30 döda/år till 55/år. Från 1955 till 1998 var den genomsnittliga ökningen per år hela sju dödsfall d.v.s. 14 ggr större än före 1955, alltså från 55 döda/år till 325/år (Statistiska Centralbyrån. Dödsorsaker, årligen utgiven statistik 1912-98). Om turistresorna till södern verkligen skulle ha orsakat denna katastrof borde man väl ha tagit ut en rejäl solskatt på varje resa om det hela skulle gå runt samhällsekonomiskt? Cancerfonden i Sverige svarar på frågan om varför cancerfrekvensen ökar att «Den absolut främsta orsaken är dock att vi blir äldre. En utveckling som i grunden är positiv och innebär att livslängden ökat kraftigt i Sverige» (!!) (3).

En närmare studie av offentlig statistik visar på märkliga samband. De nämnda cancerformerna är kopplade till varandra. Länder med hög dödlighet i hudcancer har också hög dödlighet i de andra sjukdomarna. Detta brukar förklaras i

Örjan Hallberg
Civilingenjör
Polkavägen 14 B
SE-142 65 Trångsund
Sverige

Olle Johansson
Docent
Enheten för Experimentell
Dermatologi
Institutionen för Neurovetenskap
Karolinska Institutet
SE-171 77 Stockholm
Sverige

svepande ordalag som beroende på vårt «västerländska levnadssätt». Samma koppling ses även inom Sverige när man jämför dödligheten i våra olika län (4). Det «västerländska levnadssättet» skiljer sig alltså mellan olika län i Sverige!

Speciellt märkligt är att konstatera att hudcancer verkar ha samband även med lungcancer och tjocktarmscancer. Svenska län med hög dödlighet i hudcancer uppvisar en trend till högre dödlighet i dessa sjukdomar (en spridning finns givetvis). För lungcancer skulle det innebära att det inte enbart är rökningen, som ligger bakom epidemin utan även en annan miljöfaktor, som samtidigt accelererar hudcancer. Man kan även se en koppling mellan hudcancer och tjocktarmscancer i olika länder. En annan märklighet är att det inte finns någon som helst statistisk koppling mellan förekomst av hudcancer och förekomst av leukemi inom Sverige eller mellan olika länder (4). De ovan nämnda kopplingarna till hudcancer gäller alltså inte alla cancerformer!

Trots att dessa tydliga samband och trender har funnits redovisade sedan 1955 verkar inga arbeten ha startats för att identifiera den gemensamma faktorn. Istället satsas alla resurser på att utveckla nya behandlingsformer och nya, lönsamma mediciner för en omtämlig marknad. Cancerfonden i Sverige stödjer just nu 423 olika forskningsprojekt och 20 pla-

neringsgrupper. Bland dessa finns för närvarande inte ett enda projekt, som specifikt syftar till att finna orsaken till de ökande incidens- och dödlighetstalen. Det bör dock nämnas att en annan fond, den svenska Cancer- och Allergifonden med säte i Stockholm, har som uttalad målsättning att just stödja forskning som belyser olika miljöfaktors betydelse för uppkomst av cancer. Trots stora svårigheter arbetar Cancer- och Allergifondens medarbetare oförtrutet vidare utefter den inslagna vägen. Det hedrar dem!

Det ökade insjuknandet i hudcancer har resulterat i mer än 6000 extra dödsfall sedan 1955, övriga cancerformer oräknade, och mycket stora samhällsekonomiska förluster.

Statistiska Centralbyrån (SCB) har varje år publicerat en skrift «Dödsorsaker» (årligen utgiven statistik 1912-98). Denna publikation ställs «Till Konungen», d.v.s. till regeringen. Men vad gjorde då regeringen 1955? Och vad gör regeringen idag? Vi har nyligen vänt oss till Socialdepartementet och frågat vilka beslut som togs när den drastiskt ökade dödligheten i hudcancer uppmärksammades i slutet på 50-talet. Vi har ännu inte fått ett klagande svar.

Under dessa dryga 45 år har ansvariga myndigheter misslyckats med att ringa in och åtgärda problemet. Vi tror därför att andra och mer resultatsinriktade metoder måste tillgripas. Om t.ex. ett problem

uppstår i en tillverkningsindustri gäller det att snabbt identifiera orsaken och att vidta korrektiva åtgärder. Det finns böcker skrivna för den som vill lära sig att lösa problem på ett konstruktivt sätt.

Man startar med att ställa ett antal frågor: När började problemet? Vad var det som hände då? Har problemet uppstått i andra fabriker, som tillverkar samma detalj? Om inte, vad skiljer fabriker åt? Är det kanske en liten skillnad på ingående delar i alla fall? Finns någon liknande produkt, som rimligen borde ha samma problem men som inte uppvisar

det? Vad skiljer då dessa produkter åt? Etc., etc.

Genom att göra en liknande analys för ovan nämnda cancerformer bör man snabbt kunna identifiera en eventuell huvudorsak och föreslå konkreta och sannolikt effektiva åtgärder.

Men i detta fall har det nu snart gått 50 år utan att någon på allvar har försökt ta reda på orsaken till problemet. Vi föreslår därför att ett nationellt forskningsprojekt omedelbart startas med den specifika uppgiften att ge en förklaring till cancerpidemin. En pusselbit verkar

åtminstone finnas: 1955.

Litteratur

1. Hallberg Ö, Johansson O. Melanoma incidence and FM broadcasting. Arch Environ Health 2002; in press.
2. Leander G, red. Cancer i siffror. Stockholm: Cancerfonden/Socialstyrelsen, 1998. (<http://www.sos.se/epc/cancer/cs.pdf> (21.3. 2001).)
3. <http://www.cancerfonden.se>
4. Socialstyrelsen. Hur mår Sverige? <http://www.sos.se/epc/hms/hms2.htm> (21.3. 2001).